

Tē Jī koàn
Kitok lâi ê sî
Tē jī chiuⁿ
Chhùlí Kàngtàn
chi 2

Chūjiân chitê kòsū, sī titchiap tùi Máláh, á sī kanchiap tùi Máláh ê chhinlâng, tōa bīn lôhaneh, á sī tùi Máláh hiahê kèngkhiân ê hūjīnlâng phōaⁿ lâi thiaⁿkìⁿ ê. Siōng chá hákseng árchóaⁿ lâi thoân pò hitê siausit, lán lóng m̄ chai pòⁿhāng. Tongsîê kàuhōe sô boánchiok ê chèngkì sī siáⁿmih khoán, lán mā sī lóng m̄ chai. Lán chíu cháiáⁿ, "lésu ê lāubú Máláh ū kah i ê hiaⁿtī saⁿkap tōa." Koh cháiáⁿ tī bô kúí nī ê tiongkan, chitê siausit ū piàn thoân tī choân Paléksuteng; iūkoh cháiáⁿ chitê siausit, tī bô kúí nī kú, ū piànchò chitê kháu thōaⁿ tī in tiongkan, iā chitê siausit chiāⁿchò kháu thōaⁿ liáuāu, Máthài chiah giáh pit lâi kichài, iā Lūka chiah sòa kichài kohkha siōngsè tī chheh nih. Lán chíu chai tongsîê kàuhōe ū chhutpán chiahê hokimsu lâi piáubêng ln ê sîngióng, sòa kā chitê sîngióng lâi pīⁿ jíp tī chácháê Sînkeng ê lāibīn. Tīchia ū Lôma láng óa tī Chúāu 100 nī, in teh kiāⁿsélé ê sī só teh ēng ê Sînkeng, tī hit lāitiong, ū chit kù teh kóng, "Tùi Sèng Sîn lâi hoāīn, tùi chāiseklí Máláh lâi chhutsì." "iāu tī tak sītāi ê kàuhōe lóng bô piānōaⁿ, iā lóng bô iôtāng, ū kichài chitê sūsit tī ln ê Sînkeng, lâi siōngsè soatbêng i ê hòasin ê tiongsim ê kāsī. Kàu hiānkim tī thong sèkài tak sóchāi ê kàuhōe, to lóng sīū kāsī ln ê kiáⁿjī, tiòh sìn i ê hòasin ê tōlí, sòa kiò in tiòh àmliām kóng, "góa sìn lésu Kitok, ìit ê Chú, tòh sī tùi Sèng Sîn ê koānlêng tâuthai, tùi chāiseklí Máláh chhutsì."

Chit sī lán ài chiàu sichiàⁿ ê sūnsī lâi

第二卷
基督來 ê 時
第二章
處女降誕
之二

自然 chitê 故事, 是直接 tùi 馬利亞, á 是間接 tùi 馬利亞 ê 親人, 大面約翰, á 是 tùi 馬利亞 hiahê 敬虔 ê 婦人人伴來聽見 ê. Siōng 早學生 án 怎來傳報 hitê 消息, 咱 lóng m̄ 知半項。當時 ê 教會所 boánchiok ê 證據是啥物款, 咱 mā 是 lóng m̄ 知。咱只有知影, 「耶穌 ê 老母馬利亞有 kah 伊 ê 兄弟相 kap tōa。」 Koh 知影 tī 無幾年 ê 中間, chitê 消息有遍傳 tī 全巴勒斯坦; 又 koh 知影 chitê 消息, tī 無幾年久, 有變做一個口傳 tī in 中間, 也 chitê 消息成做口傳了後, 馬太 chiah giáh 筆來記載, 也路加才續記載 kohkha 詳細 tī 冊裡。咱只有知當時 ê 教會有出版 chiahê 福音書來表明 ln ê 信仰, 續 kā chitê 信仰來編入 tī 早早 ê 信經 ê 內面。Tīchia 有羅馬人 óa tī 主後 100 年, in teh 行洗禮 ê 時所 teh 用 ê 信經, tī hit 內中, 有一句 teh 講: 「Tùi 聖神來懷孕, tùi 在室女馬利亞來出世。」以後 tī tak 時代 ê 教會 lóng 無變換, 也 lóng 無搖動, 有記載 chitê 事實 tī ln ê 信經, 來詳細說明伊 ê 化身 ê 中心 ê 教示。到現今 tī thong 世界 tak 所在 ê 教會, to lóng 是有教示 ln ê kiáⁿ 兒, tiòh 信伊 ê 化身 ê 道理, 續叫 in tiòh 暗念講: 「我信耶穌基督, 唯一 ê 主, tòh 是 tùi 聖神 ê 權能投胎, tùi 在室女馬利亞出世。」

Chit 時咱 ài 照四正 ê 順序來看學

khòaⁿ hákseng ūánchóaⁿ lâi kenggiām i ê
chhùlí Kàngtàn ê sūsít. Chèng hákseng siōng
chá sīū tit tiòh tōa ê khaksìn lâi kenggiām tiòh
Kitok ê sīnsèng. Tóktók lán ū jīn Kitok sī sīn, sī
Siōngtè, hit sī lán chiah ū thang gīlūn i ê
chhùlí Kàngtàn ê buntê. Lán nāsī bōū jīn Kitok
sī sīn, chūjiân i ê chhùlíKàngtàn ê sū, sī
khòaⁿchò bōisù. Lán chíūē hiáutit lâi
chôngpài hitê seng thiⁿê Kitok, lâi khòaⁿ i chò
sī Siōngtè, hit sī chiah ē tit tiòh chápun ê
khaksìn, lâi bēngpék Máliah sōū thiaⁿkìⁿ hitê
sīnsèng, koh sīnpìēōe, kóng, "Sèng Sīn beh
límkaù lí, chìkoân êē koānléng beh tìim lí, sói
tùi lí seⁿê, beh chheng chò sèng, chò
Siōngtèê kiáⁿ." Tùi ánne, chhinchhiūⁿ sósī ê
hūháp tī sóe khoánsit, hit sī i ê chhùlí
Kàngtàn ê sūsít, lán chiah ē khòaⁿchò sīū
hūháp tī i ê sīnsèng, ū oānsēng i ê sīnsèng,
chiânⁿchò hōⁿ lāng ē thang sìn tit ê sūsít.

Tī sī chitê sū chiah bēnghián? Chitê sū m̄
sī kengkòe chē chē ní kú, kàu ū sīkan thang
hoatseng chē chē thoânsoat ê sī chiah
bēnghián. M̄ sī! Chitê sū sī tútú tī Chú kohóah
liáu, sūsī bēnghián. Tekkok ū chit ūi hákchiá,
kiòchò Háluhnákhuh (AdolfvonHarnack), i sī
tē it chai bat goānsí Kitokkàu ê léksú, i púnsin
khiok sī m̄ sìn chhùlí Kàngtàn ê sūsít, iáukoh
ū sēngjīn lâi chútiuⁿ kóng, chitê chhùlí
Kàngtàn ê sīngióng, sīóa tē it sèkí bóa tàk
sóchāi ê Kitoktō kiōng thong só sìn ê, sói lán
tiòh sēngjīn, chitê chhùlí Kàngtàn ê sīngióng
sī tùi tī Chú kohóah liáu ê sī kǐ, kàu tī tē it
sèkí bóa ê tiongkan, tī Paléksuteng só
hoatseng ê.

Ū siáⁿmíh lāng thang chò lán ê

生有 án 怎來經驗伊 ê 處女降誕 ê 事
實。眾學生 siōng 早是有得 tiòh 大 ê
確信來經驗 tiòh 基督 ê 神聖。獨獨咱
有認基督是神，是上帝，hit 時咱
chiah 有 thang 議論伊 ê 處女降誕 ê
問題。咱若是無有認基督是神，自然
伊 ê 處女降誕 ê 事，是看做無意思。
咱只有 ē 曉得來崇拜 hitê 升天 ê 基
督，來看伊做是上帝，hit 時 chiah ē
得 tiòh 十分 ê 確信，來明白馬利亞所
有聽見 hitê 神聖，koh 神祕 ê 話，
講：「聖神 beh 臨到你，至 koân ê ê
權能 beh 致蔭你，所以 tùi 你生 ê，
beh 稱做聖，做上帝 ê kiáⁿ。」 Tùi
ánne，親像鎖匙 ê 符合 tī 鎖 ê 款式，
hit 時伊 ê 處女降誕 ê 事實，咱 chiah
ē 看做是有符合 tī 伊 ê 神聖，有完成
伊 ê 神聖，成做 hōⁿ人 ē thang 信得 ê
事實。

Tī 時 chitê 事 chiah 明顯? Chitê 事
m̄ 是經過 chē chē 年久，到有時間
thang 發生 chē chē 傳說 ê 時 chiah
明顯。M̄ 是！ Chitê 事是 tútú tī 主
koh 活了，隨時明顯。德國有一位學
者，叫做
Háluhnákhuh(AdolfvonHarnack)，伊
是第一知 bat 原始基督教 ê 歷史，伊
本身卻是 m̄ 信處女降誕 ê 事實，
iáukoh 有承認來主張講，chitê 處女
降誕 ê 信仰，是 óa 第一世紀尾 tàk
所在 ê 基督徒共通所信 ê，所以咱
tiòh 承認，chitê 處女降誕 ê 信仰是
tùi tī 主 koh 活了 ê 時起，到 tī 第一
世紀尾 ê 中間，tī 巴勒斯坦所發生
ê。

有嗰物人 thang 做咱 ê 見證? 自然

kiànchèng? chūjiân sī khiākhí tī hit sītāi ê lâng thang chò lán ê kiànchèng. Inūi hit sītāi ê lâng chiah ē thang phòan toàn hit sītāi ê léksútek ê sūsít, ígōa bô pattiâuō. Taⁿ lūn i ê chhùlí Kàngtàn ê sū, lán chai hiahê khiākhí tī hit sītāi beh lái phòan toàn hitê chêngkìê lâng, sū chhimsìn, sīmchì sòa siá hitê sūsít tī In ê chheh nìh, lái chiān chòū koānui ê chheh, kóngkhí In ê Chú ê kòsū. Chhinchhiūⁿ ánnē, in khaksít sū chhimsìn, mā sòa ū siá bēng chitê sūsít.

Máthài kah Lūka ū sēngjīn in, putkò sī teh kīsút hit sīê kàuhōe ê sīngióng, chiah ū siá chitê chhùlí Kàngtàn ê sū tī In ê hokimsu, sòa kā in chhutpán, lái sēngjīn hiahê hokimsu sī sitchāi teh kīsít In ê sīngióng ê chheh. Lán kanta tui chitê sitchēng, tòh íkeng ūkàu giáh ê chêngkì tī leh. Khósioh lâng chē chē sī hutliók chittiam. Che kīsít sū tōa ê chhògō tī leh. Lán nā thak hitkhoán tīteh hoántui chhùlí Kàngtàn ê chheh liáu, hoānsè ē khí giāugí ê sim, tehbeh siūⁿ kóng, ánhóaⁿ kanta Máthài kah Lūka ū kiànchèng chitê sū niāniā, iā ūsī ē sòa siūⁿ kóng, In ê chheh sī kahná chhinchhiūⁿ teh siá in púnsin ê háksoat, òngbāng kàuhōe thang kā in chiapláp. Tiāⁿ tiòh òngbāng lán bô ū chit khoán ê chhògō tī leh. Lán tiòh khaksít chai, kīsít in putkò sī teh kīsút kàuhōe ê sīngióng niāniā. Chhiáⁿ lán ē kītīt ē bīn chit kùōe, M̄ sī inūi chhùlí Kàngtàn ê sūsít ū kichài tī hokimsu, sói kàuhōe chiah sìn. Hoántng sī inūi kàuhōe ū sìn chhùlí Kàngtàn ê sūsít, sói in chiah ū kichài tī hokimsu. Tī Máthài kah Lūka ê pōeāu sū choān kàuhōe tī leh.

Siatsú lán nā sitchāi ē kītīt ísiōng só kóng chitê sitchēng, iáh ē chiàu lán ê siōngsek lái phòan toàn, lán tòh khah m̄ bián hùi liáu sikan

是 khiā 起 tī hit 時代 ê 人 thang 做咱 ê 見證。因為 hit 時代 ê 人 chiah ē thang 判斷 hit 時代 ê 歷史 tek ê 事實，以外無別條路。Taⁿ 論伊 ê 處女降誕 ê 事，咱知 hiahê khiā 起 tī hit 時代 beh 來判斷 hitê 證據 ê 人，是有深信，甚至續寫 hitê 事實 tī In ê 冊裡，來成做有權威 ê 冊，講起 In ê 主 ê 故事。親像 ánnē, in 確實是有深信，mā 續有寫明 chitê 事實。

馬太 kah 路加有承認 in, 不過是 teh 記述 hit 時 ê 教會 ê 信仰, chiah 有寫 chitê 處女降誕 ê 事 tī In ê 福音書, 續 kā in 出版, 來承認 hiahê 福音書是實在 teh 記實 In ê 信仰 ê 冊。咱 kanta tui chitê 實情, tòh 已經有夠額 ê 證據 tī leh。可惜人 chē chē 是忽略 chit 點。這其實是有大 ê 錯誤 tī leh。咱若讀 hit 款 tīteh 反對處女降誕 ê 冊了, hoānsè ē 起僥疑 ê 心, tehbeh 想講, án 怎 kanta 馬太 kah 路加有見證 chitê 事 niāniā, 也有時會續想講, In ê 冊是 kahná 親像 teh 寫 in 本身 ê 學說, òng 望教會 thang kā in 接納。Tiāⁿ tiòh òng 望咱無有 chit 款 ê 錯誤 tī leh。咱 tiòh 確實知, 其實 in 不過是 teh 記述教會 ê 信仰 niāniā。請咱 ē 記得下面 chit 句話: M̄ 是因為處女降誕 ê 事實有記載 tī 福音書, 所以教會才信。反轉是因為教會有信處女降誕 ê 事實, 所以 in chiah 有記載 tī 福音書。Tī 馬太 kah 路加 ê 背後是有全教會 tī leh。

設使咱若實在 ē 記得以上所講 chitê 實情, 亦會照咱 ê 常識來判斷, 咱 tòh khah m̄ 免費了時間來想,

lâi siūⁿ, Kitoktôⁿ só teh hoâigî, só khòaⁿchòⁿ tē it khùnlân ê buntê. Ū Kitoktôⁿ sī bat teh siochèⁿ kóng, thàithó Siniok kitha ê tùchia, tui i ê chhùlí Kàngtàn ê sū, lóng bô kiànchèng siáⁿmih?

Chit sî, chhiáⁿ iôngín góa lâi thólūn chittiam. Lán chiāmsîkú m̄ bián siūⁿ hitkhoán bô sìngióng ê lāng ê hoántui ê oē, Kitoktôⁿ tiongkan ū lāng só teh giāugî, khòaⁿchòⁿ sī tē it thang chheⁿkiaⁿ ê khùnlân ê tiám, tòh sī kóng, Mákhó bô kichài chhùlí Kàngtàn ê sūsít, lôhaneh māsī bô. Páulô tī i hiahnih chē koàn ê phoesin ê tiongkan, lián chit tiuⁿ mā bô teh kóng khí chitê sūsít. Che kám m̄ sī teh àmsī lán chai, in sī lóng bô sìn i ê chhùlí Kàngtàn ê sūsít? Ūiáⁿ, lán nāsī bô chimchiok siūⁿ, chit khoán ê hoántui ê oē, lán thiaⁿliáu sī chhinchhiūⁿ chin thang chheⁿkiaⁿ ê khoán.

基督徒所ⁿ teh 懷疑，所看做第一困難ⁿ ê 問題。有基督徒是 bat teh siochèⁿ 講，thàithó 新約其他ⁿ ê 著者，tùi 伊ⁿ ê 處女降誕ⁿ ê 事，lóng 無見證啥物?

Chit 時，請容允我來討論 chit 點。咱暫時久 m̄ 免想 hit 款無信仰ⁿ ê 人ⁿ ê 反對ⁿ ê 話，基督徒ⁿ ê 中間有人所ⁿ teh 僥疑，看做是第一ⁿ thang 生驚ⁿ ê 困難ⁿ ê 點，tòh 是講，馬可無記載處女降誕ⁿ ê 事實，約翰 mā 是無。保羅 tī 伊 hiahnih 濟卷ⁿ ê phoe 信ⁿ ê 中間，連一張 mā 無ⁿ teh 講起 chitê 事實。這 kám m̄ 是ⁿ teh 暗示咱知，in 是 lóng 無信伊ⁿ ê 處女降誕ⁿ ê 事實? 有影，咱若是無 chimchiok 想，chit 款ⁿ ê 反對ⁿ ê 話，咱聽了是親像真ⁿ thang 生驚ⁿ ê 款。